

Inserati se sprejemajo in velja tritipna vrsta

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri voščratnem tiskavi se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 16 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gi. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gi. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Praktične misli po romanju katol. Slovenov v Rim.

Od ss. Cirila in Metoda do današnjih dni se gotovo še nikdar edinost katol. Slovenov ni tako sijajno pokazala, kakor ravno o zed njenem njihovem romanju v Rim k sv. Očetu, na grob prvega glavarja cerkve Kristove, ter na prvi vsecerkveni god in praznik njihovih apostofov: dal Bog, da ima tudi dober vspeh, dobre posledice zlasti v verski edinosti!

Prosti narod Česki, Poljaški in Rusinski gotovo malo pozna Hrvate in Slovence, kakor tudi prosti Hrvatje in Slovenci malo vedo in znajo o severnih svojih bratih po veri in krvi; o tem romanju pa so se ravno ti nasprotno videli in spoznali, ter bodo v domačji pripovedovali o njih in vse, kar so videli in slišali pri njih, ter ž njimi doživeli na dolgem potu. Prav dobro bi bilo, da se širi še dalje nasprotno to spoznavanje slovenskih rodov posebno po časnikih, ki so odmenjeni prostemu ljudstvu; zlasti verski časniki naj bi pogostoma omenjali bratov po veri in krvi, ter opisovali njihove navade in običaje, pa donašali črte iz njihovega krščanskega življenja doma, v šoli in cerkvi, kar bi veselilo ne samo proste ljudi, temveč zanimalo celi narod. Bratovščina ss. Cirila in Metoda, ali ktera druga enacega namena, pa daje dušnim pastirjem vsaj enkrat v letu prav lepo priliko, da govoré svojim ovčicam ne samo o pravoslavni (razkolnih), ampak tudi o pravovernih (katoliških) Slovenih. Tako in enako ravnanje bi napravilo živo in močno vez med slovenskimi koloni, kakoršne dozdej ni bilo dosti čutiti, še manj pa viditi. In kadar se verska ta edinost utrdi in postane močna, bode nam Bog podelil zaželjeno veselje, da

se bodo zedinili z nami v veri tudi razkolniki, kateri nas dozdej nikakor ne spoznajo za brate, nas ne ljubijo, pač pa mnogi še mrže.

Prva dolžnost Slovenov katolikov je toraj ta, da utrdimo in ukrepimo krščanstvo med seboj, ter se vsi spoznamo za brate v Kristusu; v krepki tej zvezi pa imamo delati, da na prošnje ss. Cirila in Metoda, sv. Petra in prečast. Device Marije postanejo pravoslavni naši bratje z nami vred pravoverni. V ta namen je najpred treba obilne molitve, naj bi sv. Duh razsvetlil in zedinil z nami naše brate tudi v sveti veri. Ker se pa stanovitne in torej uspešneje molitve navadno največ godi po bratovščinah, imeli bi se zbrati katol. Slovenci posebno v bratovščinah, ter moliti za zed njenje razkolnikov.

Slovenci, hvala Bogu in pokojnemu škofu Slomšek! imamo v ta namen že davno ustanovljeno bratovščino ss. Cirila in Metoda, ki se je o svojem času kaj lepo in nadejno širila po mili Sloveniji: ali vsaj meni se dozdeva, da ogenj za njeno razširjanje zdaj močno peša, ako ne pojema. Odkod izvira velika ta nesreča? Preblagi ustanovitelj so vsako leto vsaj enkrat opisali število udov ter pomnoženje, upe in nade svoje bratovščine, ob enem pa so ljubeznjivo budili in vneli dušne pastirje z vernim ljudstvom vred za razširjanje in gorečnost v njej, kar je imelo prav obilnega sadu. Ali po smrti Slomšekovi je prestalo prejšnje ravnanje in spodbudovanje, ter mislim, da pravo zadenem, ako trdim, da zaradi tega prejšnja vnéma za to bratovščino zdaj pojema, in se hladi ter omrzuje prejšnja gorečnost udov. Kaj je toraj storiti? Treba je nasledovati in posnemati vzvišenega škofa, ter začeti buditi

in vneti Slovence za razširjanje te bratovščine. Ali kdo ima to dolžnost? Po natorni postavi gotovo najpred oni, ki so iz samih rok ustanoviteljev sprejeli vodilo bratovščine, toraj častni oo. Lazaristi.

Voditelj vé iz vpisne knjige, koliko udov je prirastlo vsako leto; kje se je začela bratovščina na novo širiti, kje pa se udje krčijo na manj; po očetih misijonarjih in sestrah milosrdnicah, ki stojé tudi pod vodstvom oo. Lazaristov, pozveduje naj laglje tudi o zedinjenju razkolnikov posameznih, ali tudi celih družin in sosesk. Taka in enaka naznanila, vsako leto razglašena po časnikih z budilnimi kakimi besedami, bi dušne pastirje vnela, da bi potem oni še svoje ovčice nagibali k bratovščini. Za temi budilniki zamore misijonsko to delo opravljati vsak goreč kristjan, kakor mu že bolje kaže. Marsikdo pa se v bratovščino ne da zapisati iz raznih razlogov, torej bi bilo tudi prav dobro, ako bi dušni pastirji sploh priganjali ljudi moliti za zedinjenje razkolnikov, kakor so priporočali pobožni možje (med njimi menda posebno Juri Spence) moliti za spreobrnjenje Angležev, kar se zdaj že lepo povračuje z obilnim sadom. Taka molitev po pridigah in kršč. naukib, če tudi ne stanovitna, vendar vsaj pogostna, bi že sama pomagala, pa pravno še ljudi k enaki molitvi budila in napeljevala.

Zraven molitve je pa treba tudi delati za zedinjenje razkolnikov, in to gmotno, posebno z denarom, in pa duševno ali z učenostjo. Gmotno se ima podpirati katoličanstvo, kterege koli obreda med razkolniki, in potem še misijoni nalašč ustanovljeni za zedinjevanje razkolnikov. Taki misijoni navadno desti več

Poljaki in Slovanstvo.

„Poljaki! Vaše preródenje je nerazločljivo združeno z osodo Rusije.“

(Car Aleksander I. l. 1818.)

(Dalje.)

Rešitev svojega naroda vidi v vresničenju namenov cesarja in kralja Aleksandra, k kateremu je bil navezan, kakor tudi drugi njegovi rojaki, z največjo ljubeznijo in vdanostjo. Zahvaljuje se cesarju za škofijo Krakovsko, omenja, da ne preneha opominjati svoje rojake, da „njih bitnosti in obstoječnosti mimo edine v tesnej in bratovski zvezi enoplemenih narodov, katere je večna roka združila po skupnim rodu in jeziku, z enostimi važnostmi“, ter povečuje vladarja, kateri je obnovil kraljestvo poljsko, in opazoval preródenje Poljakov v ozki družbi s Rusijo, v bodočnosti „slovanškega rodu“. „O Rusija“, kliče Vronič za umrlim cesarjem Aleksandrom, „vi stražniki obširnega severja! Koliko vekov se bodeš slavila s tem svojim vladarjem, katerega sedaj z

nami oplakuješ! On je tvoje ime z novim leskom slave povzdignil. On je zasadil tvoje prapore na gorovju Tater in Alp. On je s tvojimi ljudmi prevozil nevozna morja, zalive in otoke v tvojo korist. On je v tvojem krilu vcepil, vredil in ustanovil nove zarodbe luči pravja, obrtnije in moči. Kaj je še poleg tebe za nas brate storil? Več, kakor to vse! Kajti nas nebijajoče poklical je iz groba. On pravi: Bodite svobodni! pozabljam na vse, imáte ime in domačijo! Držite v rokah ta zaščit in to je zaroka vaših svobod. Kaj bodo, če ne združite ž njo srce in ljubav, če jo li ne bomo cenili in gojili tako, kakor dobrodejni podaritelj? Kaj je on napisal na njeno čelo? To, da bitnost Poljske je združena z močjo in slavo Rusije. V bodočnosti ima eno telo enega duha življenja in njega rast oživljovati. Ne namerjevati k temu cilju je: ne voščiti blaglastni eksistenci. Sveti ostanki prvih ustanoviteljev naše države v Krakovem ne prenehajo blagrovati nove dinastije poljskih kraljev, oživljene in oslavene v močnem rodu cesarsko-ruskem! Vronič, kateri, kakor je

že više omenjeno, se je pečal z narodno poezijo slovansko, nameraval je oslaviti najstarejšo zgodovino slovansko sploh in pa zgodovino poljskega naroda posebej, z zbirko epičnih pesni. S tega vzroka se je tudi pečal s študijami staroslovanske zgodovine ter si dopisaval o tem s Kotontajem; posebno ga je zanimivalo pripovedovanje o izmišljenim praočetu Poljakov, Lehu, pohajajočim baje z jugoslovanske Hrvatske; pesnik je upal, da — kakor pravi v listu Kotontaju rodno sorodstvo vseh Slovanov, načrtanih v Lehiadi, jih prebudi morda enkrat iz letargije. Svoj velelepi namen dovrši je Vronič le deloma, spišavši pesne „Assarmot“ (1805) in „Lech“ (1806—1807.) tipu vseslovanskega, ter „Światynia Sybilli“ in „Sejm Wislicki“, obé oslavljajoči zgodovino poljskega naroda. V pesni „Assarmot“ ta od poljskih letopiscev izmišljeni (iz biblije) praoče sarmatskih, t. j. slovanskih narodov, blagoslovja bodoče svoje pokoleno in povečuje njim njih velikost in slavo, pokazovaje njim sela v ogromnih zemljah na Kavkazu, Uralu, na bregovih Kaspiških, ter Pontu, Volgi

denarja potrebujejo kakor pa latinski zlasti med neverniki.

Po zgodovini se kažejo namreč razkolniki precej grškega značaja, to je negotove in nestanovitne v danih obljubah in sklepih, tudi so po vsakdanji skušnji precej orientanci ali srebroljubi. Njihovi popi, zlasti po vseh turških (bivših in sedanjih) zemljah so navadno malo malo izučeni, večidel še pisati ne znajo, kakor jih izmed novoposvečenih 93 narodnih resnično ni znalo pisati 90, samo 3 so znali: toraj se zedinjujejo redko po notranjem prepričanju, ampak vse bolj po zunanjih okoliščinah, kadar jim zedinjenje bolje kaže od razkola. Čez kaj časa so se prejšnje okoliščine spremenile, ali pa, kar se pogosto godi, mu ponujajo razkolniki denarja, ter se nestanovitni srebroljubec povrne v prejšnji razkol, in še čedo zapelje, ktera s tem večidel ne sluti nič, ker zedinjeni grci so razun dogme po zunanjem v obredu vsaj po južnih deželah čisto in popolno enaki nezedinjenim; Rusini so svoje obrede svojevoljno v marsičem po latinskem kraju si priredili, ali Rim to le dopušča, ne zahteva pa ne, celó rajše ima, da drže prvotne svoje obrede. Za stanovitnost zedinjenja je toraj treba dobro podučeni, pa stanovitnih in že od mladih let v edinstvu utrjenih svečnikov, kakoršna vzgoja pa mora trajati več let, toraj so tudi stroški za njo veliki. Dalje zahtevajo orientalske cerkve dosti večo sijajnost, cerkvena oprava veči lišp, služba cerkvene stvari od drugod si naročati in toraj še voznino pa col plačevati. Južni katoliški Slovenci imamo pred vsim drugim utrditi in ukrepati katoličanstvo v Bosni, če tudi v latinskem obredu, ker grškega še ondi nema. Ta dežela bi bila za uspešno delovanje katoliških misijonarjev med bližnjimi Bolgarci posebno važna in pripravna. (Dalje.)

Stranka brez programa.

„Presse“ je dobro zadela, ko je ustavoverni stranki očitala, da nema nobenega programa in da tako dolge ne sme misliti, da bo prišla zopet do vlade, dokler tega nema. Brezprogramje ustavoverne stranke pokazalo se je že tačas, ko je imela še krmilo v rokah. Niso vedeli, kako bi se ravnali v zunanji politiki: nekaj jih je bilo za zasedenje Bosne,

njih velika večina pa je temu hudo nasprotovala; v pogledu na mogočo okrepčanje slovanskega življa se je ta „državna“ stranka pregrešila nad močjo in slavo naše države, rajši je hotela videti, da se Avstrija ne razširi, kakor pa da bi se okrepčal slovanski živelj in da bi se Turku kak las skrivil. To tesnosrčno, strankarsko stališče je prevladovalo pri ustavovercih tudi v vseh drugih vprašanjih. Čeravno mora biti vsakemu jasno, da bo Avstrija le potem močna, ako bodo vsi njeni narodi zadovoljni in složni, vendar ta „državna“ stranka ni hotela nič slišati o porazumljenji narodov avstrijskih, ker je strankarsko korist višje cenila, nego korist državno. Pri kupčijskih vprašanjih, pri delanji železnice, pri kupčijskih pogodbah, in podvzetji se je bolj ozirala na korist svojih kolovodij, pristašev in zaveznikov, nego na občni blagor. Edini so bili le gledè trinoškega ponemčevanja, sicer pa tudi v notranji politiki niso imeli nobenega programa: pogosto so napadali in s prestolov metali svoje lastne ministre; eni so bili za svobodno kupčijo, eni pa so zagovarjali colnino na tuje pridelke in izdelke. V finančnem vprašanji bili so čisto nezmožni in brez programa, kopicili so le dolgove na dolgove. Sklenili so gruntno vcenitev, pa je v desetih letih niso mogli dovršiti. Dali so svobodo oderuhom in sleparjem, zdaj pa so sami spoznali, da tiste postave niso nič veljale, in pomagali so jih zopet odpraviti. Ali so to trdne načela? Ali se zamore na tako omahljivo podlago stalna sistema postaviti? In kljub temu so vendar še tako predrzni, da se imenujejo „die parthei der finanziellen ordnung“ (stranko gospodarskega reda); lep tak red, ki je spravil ljudstvo na beraško palico.

Ker so sami sprevideli, da so prav za prav brez vsacega programa, zato so povdarjali vedno svoje „ustavoverstvo“, češ, ustava ta je naš program. To je bilo pa nesmiselno, ker ustave nihče napadal ni, ker so vsi narodi pošiljali vsled ustave poslance v državni zbor, toraj so bili tudi vsi ustavoverci. Kako malo so pa spoštovali svojo lastno ustavo, to nam priča resnica, da se §. 19. te ustave še nikdar dejansko ni izvršil. Po pravici jim toraj tudi ime „ustavovercev“ ni pripadalo, ampak v svojem srcu so bili in so ti možje samo nemško-birokratični absolutisti, ki so podedo-

vali oblast po absolutizmu in jo hoteli neprikrajšano pridržati za svojo stranko.

Brž pa, ko so vlado zgubili in prišli v manjšino, vrgli so svoj navidezni program, namreč „ustavoverstvo“ v kot in razglašajo se zdaj za nemške liberalce. To pa ni noben program. Kajti če povdarjajo vedno le nemštvo in hočejo vendar s takim programom doseči vlado velike, mnogojezične Avstrije, potem se zamore to le tako razumeti, da hočejo vse ustavne pravice narodov odstraniti in postaviti na mesto ustave absolutistično nadvlado enega naroda. To je tudi njih pravi namen. Nerazumno pa je potem, čemu se imenujejo še „liberalce“? To se mora gotovo le tako umeti, da so brezverci in v tem oziru „liberalni“, nikakor pa ne liberalci v pravem pomenu, da bi spoštovali tudi ustavne pravice drugih. Ni nam treba zatrevati, da tak lažnjivi liberalizem ni noben politični program. Z narodnim absolutizmom hočejo „ustavno“ in „liberalno“ vladati, to je vendar, kakor bi Nemeck rekel, „die quadratur des cirkels!“ Jasnó je toraj dovolj, da „ustavoverci“ nemajo nobenega ustavno-političnega programa, kajti strankarskega absolutizma ustavní nazori ne poznajo, in absolutizem ne more biti program ktere si bodi „liberalne“ stranke. Tudi to, kar nemškoliberalci zdaj počenjajo, ni noben politični program. Kajti zabavljanja na Taaffeja in na Čehe, to ni noben program; zaničanje vseh vladnih predlogov ni noben program. Zaničanje vseh narodnih pravic in splošno ponemčevanje je pač program krute sebičnosti; pa kako se to vjema s §. 19. njihove ustave? Objektivno postopanje proti častnikom in prepovedovanje ljudskih shodov, kakor so „ustavoverne“ vlade to znale, je pač program absolutizma, pa kako se to vjema z ustavo? Takozvani ustavoverci imajo tak program, da se mora prej ustava uničiti, preden zamore njih program v veljavo stopiti, in stranka s takim absolutističnim programom si upa imenovati se „ustavoverno“ stranko! Politiki od zadnjega četrtka je ravno tako jasno dokazala, da se program ustavovercev vjema samo z absolutizmom, da se bodo ja pod absolutizmom tudi sami morali odpovedati vseh „nemško-narodnih“ teženj, vseh nemških barv, trakov, pesmij in zastav; kajti le dvoje je mogoče, ali da smo vsi narodi svobodni in

in Donavi daleč na poludan; tu se razplemeni kakor zvezde, na tisoče narodov, postavi tu na tisoče mest in gradov; tu povsodi potakne prapore svoje moči in svoje slave, razvali svet vladajoči Rim, ter osvobodi svet od njega verig. Naj vsaj nikdar in nikjer, naj si bodo odločeni po gorovji ali morju, ne pozabijo svojega društvenega izvora in pokazane njim dedšine Assarmota, čednosti in slave:

Wspólnega rodu nie zabaczajcie;
Wzajem się bratnią dtonią wspierajcie;
Jednego ojca dzieci, jedne miejcie prawa:
Cnota waszym zywiotem, a rzemivstem stawa!
(Skupnega rodú ne zametajte,
Vzajemno se z bratsko Slavjo podpirajte;
Enega očeta deca, ene imejte prava:
Čednost vaš'mu življu in rokodelstvu slava!)

Toda ne samo v edinem orožji je slava in čednost, od plemena Assarmontovega naj se učé tudi tuji narodi ljubezni k svobodi in domovini, naj se učé odpuščati premaganim, dano besedo sveto izpolnovati in ne vklanjati vratu pod okove. Naj potomci Tujskonovi, Nemci, se ponašajo z vstanjem po zemlji in trudami po dobičku, rod Assarmontov naj si išče le čednosti in slave. Od tega se imenujejo oni Slavni (Slovani), in napolnijo vse zemlje od

morja Baltskega k morju Črnemu od lesov Hercińskih in gortatranskih do tje, kjer solnce zahaja in izhaja; njim pokoré se sosedni narodi in vladarji, in slava njih bo presešla svet in ljudstva.

Oni pozniej . . . Lece jakis pomrok mnie zamrocit . . .
I dalsze przeznaczenie nych dziet przytloczyt!
I stonce się zamilo . . . Nie trwozcie się dzieci —
Pryśna chmura przechodnie a słońce rozswieci:
Ród Assarmota nieprzepleniony
Na kóncech ziemi z solbą złączony,
Sercem, językiem, wytowem dzieatek,
Ludów i swiata przetwa ostatek,
Póki tylko miłowac będziemy te prawa:
Cnota naszym zywiotem, a rzemiostem slawa!
(Oni popreje . . . Toda kak mrak me omračil . . .
In daljši namen mojih del je potlačil
In skrilo se solnce . . . Ne strašite se deca —
Togi čas mine in solnce zasveti:
Ród Assarmota neprecenjen
Na kónceh zemlje skupaj spojen,
S srcem, językom, z odgojo deca,
Ljudi in svetá preživí ostanek,
Dokler samo homo ljubili te práva:
Čednost naš'mu življu in rokodelstvu slava!)

Podobno slovansko mišljenje javlja se tudi v nedokončanem eposu „Lech“. Pesnik je nameroval tu izdelati vse tradicije o starih Slovanih, kateri so se bojé preselili iz Azije v

Ilirijo; k temu bi imel spadati tudi ciklos epičnih pesni o zgodovini poljski za čas Piastov in Jagajlovcev, kateri namen je uresničila le deloma. Pesnik kliče slovanske Lehe, vnuke Sarmatov, da bi poslušali vesti o Lehu, kateri je bil prišel k njimi z hrvatske zemlje in slovansko svojo kri pomešajo s Poljani, je dal početek leški panogi Slovanov in državi poljske. Zraven pozivlja boginjo Slavo, da bi mu pomagala objasniti mračne zgodbe polnoči in izhoda, da bi slovansko pleme, zajemajoče iz minulosti moč začutilo svojo bodočo velikost:

Slavo! stare bozyszcze slawiańskiego rodu,
Rozswieć zamierzche dziewje polnocy i wachodu;
I wdzięcznym odmlodz kwieciami te podania swiete,
Synowską pierworodeczów naszymy escia natchmięte:
By ten rod, który patrzal na kolebkę swiata,
Uczul swą zkolnosc zwaleryc reazty wietów bata!
(Slava! stara boginja slovanskega rodu,
Razsvetli zamračne zgodbe polnoči in vshodu;
In z ljubim mladocvetjem te izročila svete,
S sinovsko prvorodecev naših častjo navdahnene:
Da bi ta rod, ki je zrl na zibelj sveta,
Čutil svojo zmožnost, premoči ostalih vekov leta!)

(Dalje prih.)

enakopravni, ali pa da nam vsem absolutizem vzame vso svobodo.

Celo madjarski minister Tisza je naše nemškutarje osramotil, ko je nedavno v svojem govoru rekel, da imajo vsi narodi pravico do svobodnega razvitka v svojem maternem jeziku, da je potujčevanje narodov abotno in nepotrebno, in da je zadosti, da narodi državi to dajo, kar državi gre. Naši ustavoverci pa, bolj ko propadajo, bolj trdovratno se drže svojega surovega centralizma in ponemčevanja, ter silijo s svojimi predlogi, kakor je Wurmbbrandov predlog o nemški „staatsprache“, na to, da bi se pravice narodov do svobodnega, natornega razvitka le še bolj in bolj skrcile in odstranile. Proti koncu 19. veka, ko se Slovani povsodi dvigajo in tako čudovito napredujejo, stopiti s takim programom na dan in ga še jasno zagovarjati, to nam priča dovolj jasno, da naši ustavoverci niso pri pravi pameti; to pa služi nam v tolažbo, ker se ni bati, da bi kedaj še do vlade prišla stranka s takim programom, ali bolje, stranka brez pravega političnega programa.

Politični pregled.

V Ljubljani 26. julija.

Avstrijske decele.

Ustavoverci se zdaj sami med seboj koljejo. „W. Allg. Zeitung“ strastno napada Herbsta, češ, da je bojazlivec, ker se neče udeležiti pouličnih demonstracij. Pravi vzrok teh napadov pa je ta, ker bi se mladi „voditelji“ ustavovercev, Plener, Suss, Menger, Russ, Sturm itd. radi znebili Herbsta, da bi potem vodstvo in vlado sami prevzeli, kedar pride čas za nje. Njih organ, „W. Allg. Zeitg.“ ima hudo jetiko, in čeravno ga zakladajo z vedno novimi tisoči, vendar vse nič ne izdā; ako bi se jim posrečilo, spraviti ob veljavo Herbsta, potem bi moral propasti tudi njegov organ, „N. fr. Presse“, toraj jih žene tudi materjalni dobiček v boj zoper Herbsta. Ta je pa bojda odgovoril na te napade, da se hoče odpovedati voditeljstvu in ostati le navaden poslanec. Nekateri pa mislijo, da premeteni Herbst zato neče vdeležiti se nemškoliberalne gonbe, ker je sprevidel, da ta stranka naravnost k velezidajstvu tišči, in na tej nevarni poti jej neče slediti, da se ohrani še za poznejše čase. Stara „Presse“ pa ustavovercem vsak dan očita, da nemajo ne programa, ne voditelja. To pa „Politik“ ironično zanika in pravi, da imajo ustavoverci pač svoj program, namreč doseči vnovič gospodstvo v Avstriji, skrbeti za svojo lastno korist in zatirati vse narode. Tudi voditelj se jim ne manjka. To pa je gotovo in vidno, da ustavoverna stranka čedalje bolj propada, ker je nje program narodom neprijeten, novega, boljšega pa se poprijeti neče. Pomoči pa se nema nadejati niti od Nemcev, niti od Madjarov, to so nemški in madjarski vladni listi dovolj jasno povedali.

Po vsem tem se nam le to čudno zdi, zakaj si Taaffe še vedno ne upa izpolniti svojih obljub, zakaj ne začne enkrat z izvrševanjem narodne ravnopravnosti, saj ga razkosana in zbegana ustavoverna stranka ne more več ovirati.

V **Krakovem**, stari poljski prestolnici, so zdaj zbrani poljski zdravniki, da se posvetujejo o svojej stroki in izkušnjah na tem polji. Zanimivo je to, da so bili k temu shodu došli Čehi jako burno in prirčno pozdravljeni. Ta nam je dokaz, da se poljski in česki brat vedno bolj bližata drug drugemu.

Zadosti dolgo niso hoteli Poljaki poznati svojih slovanskih bratov; še le zdaj so spoznali, da nimajo pričakovati sreče ne od Nemcev, ne od Madjarov, ampak le od slovanskih bratov.

Nekteri štajerski „schützi“ so na Dunaj pisali, da dr. Eduard Kopp ne sme zastopati avstrijskih strelcev pri nemškem streljanju v Monakovem. Ta Kopp jim mrzi, ker je dobro avstrijsk mož in ker je bil pod sedajno vlado odlikovan. Dunajski strelci pa niso tako zagrizeni, kakor štajerski (med kterimi je gotovo tudi kaj nemškutarjev); ko so namreč strelci v Monakovo odhajali, napravili so Koppu ova cijo in ga počastili Štajarcem navkljub.

Vnanje države.

Bolgarski listi „Marica“ in „Narodni glas“, ki izhajata v Plovdinu (Filipopol v Rumeliji, pišeta tako oestro proti ustavolomu v svobodni Bolgariji in proti knezu Battenbergu, da jim je ta prepovedal uhod v kneževino, in se zamoreta le skrivé iz Rumelije dobivati. Ako bi imel knez Battenberg res tako dobre namene, ne bi mu rumelijski listi, ki razmere poznajo, toliko nasprotovali. Nam se še zmirom dozdeva, da v Bolgariji ni vse prav v redu. Sicer bomo pa že videli, kako se bodo stvari razvile.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 21. julija. V 76. št. (14. t. m.) čislanege nam „Slovenca“ grdi nek dopisnik one dunajske velikošolce, ki so v javni seji izstopili iz akad. društva „Slovenija.“ Enega izmed njih nazivlje „slovenskega Mefista“, a druge „vredne sodruge njegove.“ Da sl. občinstvo more po vrednosti oceniti oni dopis, prosim Vas, č. gosp. urednik! blagovolite v svoj cenjeni list sprejeti te-le, v imé izstopivših pisane vrstice: V 142. št. „Sl. Naroda“ priobčen je z Dunaja dopis, ki kali mir in slogo med „Slovenijo“ in „slov. lit. društvom na Dunaji,“ napada sl. lit. društvo ter vrhi tega še močno žali ude tega društva. — Meneč, da naj „Slovenija“, zastopnica vseh tukajšnjih velikošolcev, prva sodi oni dopis, sklenili smo nekateri, ki smo obeh društev udje, vprašati odbor „Slovenije“, kako da sodi dopis. In ker je bila seja, odmenjena slavnosti slovanskih apostolov, zadnja v poletnem tečaju, a so slučajnosti bile v sporedu, prisiljeni smo bili odboru v tej seji staviti svoje vprašanje; kajti stvar zdela se nam je prerresna in prenujna, da bi cele počitnice mogli čakati z njo. G. Danilo Majaron (vaš „slovenski Mefisto“! g. dopisnik!) vpraša tedaj v oni seji odbor, odobrava li dopis v „Sl. Narodu“ št. 142.? — a opraviči se prej, da je primoran ravno nocoj govoriti o stvari, ki je gotovo vsem jako nejljuba. Toda vprašanje njegovo zavrne se s tem, da se nocojšnji svečanostni večer, ko je navzočnih toliko gostov, ta stvar ne more razpravljati. Na to prosi g. D. Majaron, da naj se v to skliče še pred počitnicami izvanredna seja — a tudi ta prošnja se mu odbije. G. Škofić predlaga, naj društvo izreče svoje obžalovanje, da odbor v 10. dneh ni mogel posvetovati se o takem neopravičenem spisu, kar pa tudi ne obvelja. Končno stavi g. Majaron to-le, za nedolžnega jako nedolžno resolucijo: „Akad. dr. „Slovenija“ perhorescira dopis v „Slov. Narodu“ št. 142., kakor obsojuje vse dopise, ki kalijo slogo med „Slovenijo“ in sl. lit. društvom.“ A ta resolucija je tudi pala. Iz tega se lahko uvidi, da nam udom „slov. lit. društva“ ni bilo mogoče ostati še dalje v „Sloveniji“, ki noče obsoditi dopisov, kalečih

slogo med društvoma. Naznanili smo svoj izstop za tako dolgo, dokler imajo v „Sloveniji“ vladati take težnje.

Glejte g. dopisnik! to je bil oni vaš „skoro velik škandal“, katerega so napravili „slovenski Mefisto“ in „vredni sodrugi njegovi“, tako je bilo vedenje „6. slovanskih mladenčev“, o katerih vi tako zaničljivo govorite. Razžaljeni in napadeni obrnili smo se do „Slovenije“, naj ona sodi, naj ona zopet naredi mir med društvoma — a nismo bili vslišani. Propala resolucija (Vaš „nepotreben (!) predlog“) bila je vzrok, da smo izstopili, izstopiti morali. Smo li res bili mi ona „črna pika“ „Slovenije“, o kateri govorite, ali pa si je „Slovenija“ s svojim vedenjem isti večer naredila sama „črna piko“ — sodijo naj čast. čitatelji.

G. dopisnik tudi piše, da je naš „eksodus“ napravil oni večer v zboru tako veselje, da se je takoj vpisalo 16 novih udov, ter da je nek krčmar — Kruljač daroval „Sloveniji“ 5 glđ. So li res novi udje vstopili iz samega veselja, da smo izstopili mi — ne vemo. Toliko pa znamo, da tedaj, ko smo odhajali iz dvorane, ni bilo nikacega veselja. Res, da smo čuli nekaj živio-klicev, a ti klici so bili malo, malo veseli. Da pa bi krčmar g. Kruljač iz samega veselja, da smo izstopili mi, daroval „Sloveniji“ 5 glđ. — to je nesramna laž. Daroval jih je, a daroval jih je precej v začetku seje, kar je g. predsednik javno naznanil, in ne še le o našem izstopu, tedaj tudi ne zaradi nas.

Iz teh stvarnih podatkov se lahko razvidi, da je „slovenski Mefisto“ g. dopisnik sam, ki z nesramnim, pravim židovskim peresom preobrača stvar, bije resnici v obraz ter skuša spodkopati drugim čast. Zaradi vašega „Mefista“ ter „vrednih“ sodrugov njegovih“ bi vas sicer lahko drugače prijeli, g. dopisnik! — a v to ste pre malo moža...

V imé iz „Slovenije“ izstopivših nje udov
Ivan Kavčnik.

Domače novice.

V Ljubljani, 26. julija.

(G. deželni predsednik Winkler) se je podal 23. t. m. na Dunaj.

(Zopet se je vrezal) „Laib. Wochenblatt“ ter pokazal, da ne zna slovenski. Kar so mu zadnje „Novice“ očitale, da je povedal ravno nssprotno od tega, kar je bilo res, pripetilo se mu je tudi v zadnjem listu, kjer s posebnim povdarkom pripoveduje, da je „Slovenec“ obljubil obširno razpravljati vprašanje, je li mogoče deželo Kranjsko združiti s Hrvatsko. „Wochenblattovemu“ dopisunu se je menda v glavi vrtilo, ko je to pisal, ker je „Slovenec“ trdil ravno nasprotno, ter naravnost povedal, da neče razpravljati vprašanja, bili kazalo Slovencem pridružiti se kraljevini hrvatski ali ne, in bili to mogoče bilo ali ne, ker reč še ni tako zelo dozorela. Kako toraj more trditi, da obeta „Slovenec“ obširneje obravnavati to vprašanje? Ako hoče toraj „Wochenblatt“ slovenske liste prereseštatvati, naj se prej uči abecede, in potem bo še le mogel razločiti, kdo ta ali uni jezik govori, in kaj je za ta ali uni primerljel boljši in očitnejši. Dokler pa si te zmožnosti ne pridobi, mu zamoremo le odgovoriti z nanim izrekom: Schuster, bleib bei deinem Leisten.

(Gosp. deželnemu predsedniku Winklerju) „Laib. Wochenblatt“ bere hude levite, ker je bil prišel 16. t. m. zvečer za nekoliko časa s svojo gospo soprugo k čitalniški veselici, češ, da bi tega kot deželni predsednik nikakor ne

bil smel storiti. Ob enem mu oponaša, da se ni vdeležil ne svečanosti cesarja Jožefa II. ne slovesnosti, ki so jo bili napravili nemškutarji g. Kalteneggerju na čast. Ko sta bila Auersperg in Widmann deželna predsednika naši nemškutarji niso bili tako natančni, da naj ostaneta nad strankami; ampak kakor se je bilo ministerstvo proglasilo za strankarsko vlado, tako so tudi naši nemškutarji od njih zahtevali, da naj se odločno pokažeta kot uda vstavoverne stranke. Ako nam bode čas dopuščal, bomo pregledali dotične letnike ranjkega „Laib. Tagblatt“, da pokažemo, kako so delali vstavoverni deželni predsedniki, ne da bi jim bili nemškutarji očitati strankarstva.

(Za subdiakone) so mil. knez in škof v nedeljo s svoji kapeli posvetili 4 gg. bogoslovce. Danes jim podelé diakonat, jutri pa jih posveté v mašnike.

(Razstava cerkvenih paramentov) napravljenih od družbe presv. Rešnjega telesa bode letos pri nunah 31. julija, pa 1. in 2. avgusta.

(Avskultanta sta postala) gg. Jožef Riedl pa Anton Brumen.

(Več društvnikov raznih nemčurskih društev) se jezi, da so bili sokolci pri sprejemu nadvojvoda Karla Ludvika prišli na kolodvor, češ, da bi bila tudi druga društva prišla, ko bi bila vedla, da to smejo storiti. Tudi „Sokol“ ni bil komandiran ali povabljen k sprejemu, ampak je prišel prostovoljno, kar mu nihče ni mogel prepovedati. Ako nemčurska društva niso vedla, kaj se spodobi, tega pač ni kriv g. deželni predsednik, ampak naj sebe, ali vsaj svoje načelnike primejo za nos.

Razne reči.

— Pastoralna konferencija v Šmarji na Štajerskem je dné 4. t. m. sklenila prošnjo do prečastitega knezoškofijstva, naj od sv. Očeta sprosí enako veljavo brade in britve v cerkvi.

— Imenovanja. G. dr. Zidarič, zdravnik v Rogatcu, je imenovan za mestnega fizika v Krapini, g. poštni oskrbnik v Poli Edvard Schonta pa je postal ravno tam višji poštni oskrbnik.

— Hud vihar. Piše se nam: Tukaj je danes (22/7) okrog ene ure popoldne nastal hud vihar z silnim nalivom, kakoršnih smo se od vlanskega leta nekako privadili. Kajti pohlevnega dežja bi kmalu že ne poznali. Ali k imenovanimi pridruži se druga nesreča. Strela udarila je v vas Gabrovko, ter je štirim gospodarjem požrešni ogenj vse uničil. Zares velika nesreča. Vlansko leto ravno o tem času (21/7) je izvanredna toča strahovito razbila zlasti vinograde, katerim se vsekana rana v treh let javeljno zaceli. Letos so s sternino močno domu hiteli, boječ se v obletnici enake hude ure. Zdaj je pa revežem v kozolcih še ves živež pogoril, kakor živini kerma, ktere se je letos nenavadno veliko pridelalo. Treba je res pogosto in prav iz srca moliti: treska in hudega vremena, reši nas o Gospod!

— Toča. Iz Stopič se nam piše: V petek 22. tega mesca okoli 2. popoldan, nam sta vihar in strašna toča veliko, veliko škodo naredila. Skoraj vse vinograde v Kopiški fari je nesreča zadela, nekatere več, nekatere manj. Dolžanom in Verhovcem je toča tudi poljske pridelke končala; večim tudi še nepožeto pšenico in rež. Žalost je velika in pomoč potrebna, usmilite se nas siromakov zares! —

— Nikdar sit. Zadnji teden so pripeljali iz Izole v tržaško bolnico 34 letnega

moža, ki ni nikdar sit. Uže nad eno leto so mu kuhali vsak dan 14 krat in vselej je obilo jedel. Mož je strašno rejen, da hoditi in stati ne more. Radovedni smo, ali se našim zdravnikom posreči, da spravijo v red tako lačen želodec.

— Slovestvo. „Lurška Mati Božja“. (Francoski spisal Henrik Lassere, posloveni Franjo Marešič.) Tako se glasi naslov posebno podučne in za naše čase kaj primerne knjige, ki je ravnokar v Ljubljani prišla na svitlo. Jaz sem mnogo slišal o Lurdih, a nisem se dosti zmenil za odotne dogodke in na skrivnem sem se nekako bal, da bi morda ne bili po vsem resnični. Ni mi bilo ljubo, če se je kaj o lurški vodi pisarilo. Leta 1877 mi je dober prijatelj potisnil v roko nemški prevod zgoraj omenjene knjige Lasserjeve. Prišel sem čitat, in nisem mogel nehati, dokler nisem prišel do zadnje pike v knjigi. Od tistega časa se mi je vnela in je gorela v meni želja, naj bi se izvrstna obravnava tudi v naš slovenski jezik preložila. Silno sem se oveselil, ko sem zvedel da se je g. Marešič tega dela poprijel. Po dolgem trudu nam je podal prelepo knjigo, po kateri naj bi segli vsi Slovenci, kmetje in gospodje.

Knjiga mi dopada posebno iz naslednjih razlogov:

a) pisana je jako mikavno, gladko in nekako dramatično se cela zgodba pred čitateljem razvija;

b) pisana je s polnim prepričanjem, pa tudi tako, da enako prepričanje vzbudi in vtredi; če se le kak zgodovinski dogodek sme verjeti, smejo, da morajo se verjeti dogodki lurški, ker je pisatelj vse sam natanko preiskoval, kar sam tako-le naznanja v uvodu: „nisem bil zadovoljen z vradnimi dokumenti ne s pismi, ne s protokoli, ne s pisnim pričevanjem. Hotel sem, kar bi se dalo, vse sam poznati, vse sam videti . . . hotel sem vse povedati, kar sem zvedel od prič, ki še žive; hotel sem naznaniti njih imena in stanovanja, da bi tako vsak lahko preiskoval dogodke, ter primerjal mojo preiskavo“;

c) posebno zanimiv je opis nevercev, vlade in katoličanov o pričetku in nadaljnem razvitku dogodeb, n. pr. o izviru studenca, o kemičnem razkroju vode (str. 73. 149. 189), o Jakometovej zviščenosti, o vladinem posilstvu (str. 40. 137. 163.), o zadregi, lahkovernosti, in hinavščini liberalcev (str. 28. 82. 108);

d) dobro je opisana preiskava in poročilo komisije postavljene po povelju tarbškega škofa (str. 207—233). itd.

Knjiga je zanimiva tudi zato, ker je bil pisatelj sam čudežno ozdravljen, kakor pripoveduje na strani 235 do 243 in je iz hvaležnosti do Marije obravnava spisal. Da je res pravo zadel, nam priča tudi to, da so njegove bukve v sedmih letih 142 natisov doživele, da so na Angleškem, na Nemškem, v Belgiji, v Bretaniji, na Španjskem, v Hollandiji, na Magjarskem, na Laškem, na Poljskem, na Portugalskem, v Chili, v Braziliji, v novi Granadi, v zedinjenih državah imeli prevode, preden je preteklo osem let.

Veseli nas, da smo dobili tudi slovenski prevod. Knjiga je lična, papir je čeden in trden, tisk prav dober, slovenščina lepa, gladka, pravilna in cena jako nizka (veljajo bukve mehko vezane 1 gl., v pol platnu 1 gl. 20 kr., v pol usnji 1. gl. 25, po pošti 10 kr. več) Le nekatere besede nam ne dopadajo n. pr. skomolcevatí, ščimžan, bogomolen in pa nekatere ptujke.

Sezite toraj po knjigi, gotovo ne bo no-

benemu žal; omikanim gospodom in gospodičinam pa bi jo prav posebno priporočil. Dobro govori pisatelj v uvodu: „Ko sem videl nepretrgane procesije ob skovalcev, romarjev, moških, žensk, celih ljudstev, ki hodijo današnje dni od vseh vetrov poklekavat pred pusto jamo, za katero se pred desetimi leti še nihče ni zmenil, ki je pa na besedo neke deklice hipoma zaslovela kot Božje svetšče; ko sem videl velikansko hušo Božjo, ki jo ondi zidajo verniki in ki bode stala skoro dva milijona, začutil sem potrebo, ne le zlasti dokazov za nadnarurne dogodke, ampak tudi preiskovati, na kak način, po kakem logičnem vezilu reči in nazorov se je vera na nje povsod razširila“.

Da, pri takih dogodkih ne zadostuje le z rameni posvajati, preiskovati je treba. Naj nobenega Slovenca ne zadenejo besede pisateljeve v uvodu: „Opazujem, da se privrženci svobodnega preiskovanja boje preiskovati. Rajše taje kar vse. To je lagije in ob enem previdnejše“.

Gospodje duhovni naj bi se potrudili lepo, podučno knjigo prav obilno med ljudstvo razširiti, da bere in se zmiraj bolj svoje vere veselí. . . gl . .

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Pred nekoliko časom smo na temu mestu naznanili čisto nov Brevir iz Turina. Skazalo se je, da je ta brevir narboljši za popotovanje, kolikor jih je izišlo s tem, da se je naznanilo v „Slovencu“ jako dobro obneslo. Priporočilo od prečast. duhovščine iz vsih krajev, spodbudilo nas je, da ga zopet naznanimo v „Slovencu“, s željo, da bi tega brevirja ne manjkalo pri nobenem duhovnu. Lično v sifjan vezani del, kateri se vsaki čas potrebuje, ni debelejši kot 2½ cm., visok 12 cm. in širok 8 cm.

„Proprium de tempore“ in „Commune sanctorum“ so v posamezne sešitke razdeljene. Sprejaj in zadaj vezanega dela je taka naprava, da se lahko sešitke pridene po potrebi.

Na popotvanji brevirja, kot je ta, ni prezeti.

Tisk je sicer mal, ali zelo razločen. Rumenkasto-rjavji papir jako prijetno upliva na očesi. Posebno badi še opomnjeno priporočilo sv. Očeta, papeža Leona XIII., katero so naročili založniku pisati po nj. eminenciji kardinalu Nina:

Ce Breviaire a été préparé par vous avec une heureuse invention a l'avantage surtout des prêtres voyageurs. (3)

(Ta brevir ste prav spretno sestavili, posebno za rabo popotnih duhovnov.)

Cena dela je: 7 gl. 20 kr.

Če si kdo želi omisliti kakih družih liturgičnih del, radi mu postrežemo s zapisnikom.

K obilnemu naročevanju vljudno vabi

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.

Orglje.

Pod Gradom pri Rudolfovem so naprodaj stare, pa še dosti dobre orglje s 7 spremeni. Kdor jih želi kupiti (predrage ne bodo), naj se oglasi pri gosp. župniku Janezu Virantu. (1)

Umetne

zobe in zobovje

postavlja po najnovejšem ameriškem sostavu v zlatu, vulkanitu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolno brez bolečin s prijetnim mamilom. (11)

A. Paichel,

zobni zdravnik

poleg Hradskega mosta v I. nadstr.